

ZAKON O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI

1,00

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Omogućiti Povereniku bolje uslove rada, opremu i osoblje kako bi se osigurala efikasna primena novog Zakona.	2009			√
Izvršiti usklađivanje svih zakona sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.	2022			√
Doneti/izmeniti zakone koji uređuju posebne oblike obrade podataka o ličnosti, poput video nadzora, obrade podataka o ličnosti zaposlenih i obrade u svrhu naučnih i istorijskih istraživanja i u statističke svrhe.	2019			√
Izmenama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti potrebno je predvideti priznavanje važenja obavezujućih poslovnih pravila koje su odobrene od strane tela nadležnih za zaštitu podataka o ličnosti u EU i da se prizna važenje Ugovora o obradi podataka o ličnosti koje rukovalac zaključi sa obrađivačem iz inostranstva uz upotrebu standardnih ugovornih klauzula koje je objavila Evropska komisija. Na taj način bi pružio isti stepen zaštite i ne bi bilo negativnih posledica na zaštitu podataka o ličnosti građana Republike Srbije, imajući u vidu da bi rukovalac i dalje bio odgovoran prema domaćem Zakonu.	2022			√
Izmeniti član 65, stav 2, tačka 2. novog Zakona u skladu sa članom 46, stav 2, tačka c GDPR-a, presudom Evropskog suda (predmet C-311/18) i novim standardnim ugovornim klauzulama prema GDPR-u za prenos podataka od rukovalaca ili obrađivača u EU/EEA rukovaocima ili obrađivačima sa sedištem izvan EU/EEA koje je izdala Evropska komisija 4. juna 2021. godine, predviđajući mogućnost prenosa podataka o ličnosti od rukovaoca rukovaocu i rukovaoca obrađivaču registrovanim u trećim zemljama bez ovlašćenja Poverenika i na unutrašnjem tržištu na osnovu standardnih ugovornih klauzula koje je izradio Poverenik, na osnovu najbolje evropske prakse;	2021			√
Izmeniti član 77. novog Zakona i predvideti obavezu Poverenika da izradi standardne ugovorne klauzule za prenos podataka o ličnosti između zajedničkih rukovalaca, primenjujući najbolju evropsku praksu;	2019			√
Aktivnije donošenje smernica od strane Poverenika kako bi se olakšala primena i tumačenje Zakona:	2020			√
Doneti smernice o primeni članova 41. i 50. novog Zakona;	2021			√
Izmeniti Odluku o Listi država, deo njihovih teritorija ili jednog ili više sektora određenih delatnosti u tim državama i međunarodnim organizacijama u kojima se smatra da je obezbeđen primereni nivo zaštite podataka o ličnosti - brisanje formulacije „Sjedinjene Države (ograničeno na Privacy Shield“).	2020			√
Doneti uslove za izdavanje dozvola sertifikacionim telima od strane Poverenika.	2020			√
Otkloniti nejasnoće iz člana 60. novog Zakona u pogledu nadležnosti nadležnih organa za akreditaciju pravnih lica koja nadgledaju sprovođenje kodeksa ponašanja.	2021			√

STANJE

Narodna Skupština Republike Srbije donela je dana 13. novembra 2018. godine novi zakon o zaštiti podataka o ličnosti („Službeni glasnik Republike Srbije“ br. 87/2018), (u daljem tekstu: „Novi Zakon“). Novi Zakon stupio je na snagu dana 21. novembra 2018. godine, a njegova primena započela je po isteku devet meseci od dana stupanja na snagu, odnosno od 21. avgusta 2019. godine. Novi Zakon predstavlja, u velikoj meri, prevod Opšte uredbe o zaštiti podataka 2016/679 (GDPR), bez njenih uvodnih izjava i sa manjim specifičnostima koje odražavaju karakteristike pravnog sistema Republike Srbije. Iako je novi Zakon ocenjen kao robustan dokument, koji ne uzima u obzir specifičnosti pravnog sistema Srbije, SSI smatra da bi mogao poslužiti kao solidan pravni osnov za unapređivanje evropskih vrednosti u Srbiji.

Zakonska rešenja u Novom Zakonu razjašnjavaju nejasnoće koje su postojale u prethodnom Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, kao što su način davanja pristanka za obradu ličnih podataka, uvođenje legitimnog interesa kao osnova za obradu, priznavanje novih prava za lica čiji se podaci obrađuju (pravo na prenosivost podataka, pravo na prigovor, pravo da ne podležu automatizovanoj obradi) ili poboljšanje sadržaja priznatog starim Zakonom o zaštiti ličnih podataka. Rukovaoci sada moraju da sprovedu dodatne mere za zaštitu prava lica: kada će obrada verovatno rezultirati visokim rizikom po prava i slobode lica, rukovaoci moraju da izvrše procenu uticaja na zaštitu podataka i da sarađuju sa nadzornim organom u slučaju da organizacione i tehničke mere predložene u proceni uticaja na zaštitu podataka ne mogu umanjiti rizike po prava i slobode lica na koje se podaci odnose na prihvatljiv nivo. Najvažnija novina je da je rukovalac dužan da preduzme odgovarajuće tehničke, organizacione i kadrovske mere kako bi obezbedio da se obrada vrši u skladu sa ovim zakonom i bio u mogućnosti da to predoči, uzimajući u obzir prirodu, obim, okolnosti i svrhu obrade, kao i verovatnoću nastupanja rizika i nivo rizika za prava i slobode fizičkih lica. Nadalje, rukovaoci moraju da predoče da primenjuju odgovarajuće organizacione i tehničke mere. Rukovaoci imaju obavezu da prijave povrede podataka nadzornom organu, a u određenim slučajevima da o tome obaveste i lica na koje se podaci odnose. Osim toga, rukovalac mora imati pisane ugovore o obradi podataka sa obrađivačima u kojima će definisati predmet i prirodu obrade, podatke koji se obrađuju, odnos sa podobrađivačima, primenjene organizacione i

tehničke mere, način na koji rukovaoci verifikuju njihovu primenu i obaveze ugovornih strana u pogledu procene uticaja na zaštitu podataka i kršenja podataka itd. Zakon uvodi obaveze rukovaocima i obrađivačima da u određenim slučajevima imenuju lice za zaštitu podataka o ličnosti i da uspostave i vode evidenciju o aktivnostima obrade.

Pravni režim koji se primenjuje na prenos podataka o ličnosti sada je liberalniji. Podaci o ličnosti mogu se preneti u zemlje koje nisu ratifikovale Konvenciju Saveta Evrope o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka i u zemlje za koje Evropska unija (EU) ne smatra da pružaju odgovarajući nivo zaštite podataka o ličnosti (treće zemlje) na osnovu Standardnih ugovornih klauzula koje je odobrio Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (u daljem tekstu: Poverenik). Novi pravni osnov za prenos podataka o ličnosti u treće zemlje su kodeksi postupanja i sertifikati koje izdaju sertifikaciona tela. Osim toga, podaci o ličnosti se mogu preneti kompanijama koje pripadaju multinacionalnim kompanijama i imaju registrovana sedišta na teritoriji trećih zemalja, na osnovu obavezujućih poslovnih pravila. Novi Zakon uvodi mogućnost osnivanja sertifikacionih tela ovlašćenih za proveru stepena usklađenosti sa novim Zakonom i za izdavanje sertifikata o usklađenosti.

POBOLJŠANJA

Poverenik je nastavio sa aktivnim učešćem na stručnim skupovima u vezi sa primenom Zakona i nastupima u javnosti u vezi sa isticanjem važnosti privatnosti i zaštite podataka za građane i rukovaoce i obrađivače i objavljivao izvode iz svojih mišljenja o primeni Zakona na svojim web stranicama. Objavljena su određena objašnjenja i model procene legitimnog interesa u vezi sa primenom legitimnog interesa kao pravnog osnova za obradu ličnih podataka. Povećan je broj članova osoblja kod Poverenika za 15 stalno zaposlenih.

Poverenik učestvuje u realizaciji kratkog programa studija „Obuka menadžera za zaštitu podataka o ličnosti“ koji sprovodi Fakultet bezbednosti Univerziteta u Beogradu, kao i u realizaciji kratkog programa „Pravna zaštita podataka i pristup informacijama“ koji sprovodi Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu. Sprovedenjem ovih studijskih programa doprinosi se edukaciji i usavršavanju lica za zaštitu podataka o ličnosti, u okviru sistema visokoškolskog obrazovanja Republike Srbije.

PREOSTALI PROBLEMI

Novi Zakon ne uređuje posebne oblike obrade podataka o ličnosti, kao što su video nadzor, obrada podataka o ličnosti zaposlenih i obrada u svrhu naučnih i istorijskih istraživanja, kao i u statističke svrhe. Nepostojanje propisa stvara pravnu nesigurnost za rukovaoce, što će značajno otežati njihovu sposobnost poslovanja. Odredba predviđena članom 100 Zakona nije implementirana. Odredbe drugih zakona koje se odnose na obradu podataka o ličnosti trebalo je da budu usklađene sa odredbama ovog Zakona do kraja 2020. godine. Formiranje radne grupe za izradu strategije za zaštitu podataka o ličnosti je samo mali korak u sprovođenju preko potrebnih koraka za rešavanje problema u ovoj oblasti.

Važno pitanje je da li i u kojoj meri država ima nameru da promoviše vrednosti proklamovane novim Zakonom. Država bi, pored Poverenika, trebalo da uloži mnogo više napora u podizanje svesti lica na koja se podaci odnose o značaju gore navedenih vrednosti organizovanjem javnih debata ili javnih konferencija na kojima lica na koji se podaci odnose mogu saznati više o svojim pravima sadržanim u novom Zakonu. Poverenik nije jedini državni organ koji ima obavezu da promoviše primenu novog Zakona. Osim toga, državni organi bi trebalo da ulože više napora u implementaciju novog Zakona. Nedostatak primene zakona od strane državnih organa stvara atmosferu da ni drugi subjekti na koje se odnosi novi Zakon ne bi trebalo da ga primenjuju. Uprkos zvaničnim upozorenjima Poverenika da većina rukovalaca nije imenovala lica za zaštitu podataka, mnogi od njih, koji imaju ovu obavezu, još uvek je nisu ispunili.

U vezi sa primenom članova 41 i 50 Zakona koji se odnosi na implementaciju odgovarajućih tehničkih, kadrovskih i organizacionih mera, radi efikasnije primene i boljeg razumevanja ovih odredbi od strane privrede i javnog sektora smatramo da bi od strane Poverenika mogle da budu objavljene smernice, na osnovu najbolje evropske

prakse kako bi se olakšala primena ovih odredbi i na taj način unapredila bezbednost podataka.

Nedostatak u novom Zakonu u pogledu ovlašćenja Poverenika da donese standardne ugovorne klauzule kako bi se omogućio prenos rukovaoocima koji se nalaze u zemljama koje ne obezbeđuju odgovarajuću zaštitu ličnih podataka, onemogućava prenos u ovim situacijama, odnosno omogućava prenos podataka o ličnosti bez odgovarajućih mera zaštite. Izjednačavanje instrumenta za prenos podataka na teritoriji Srbije i u države sa adekvatnom zaštitom podataka o ličnosti sa instrumentima za prenos u treće zemlje je neadekvatno. Ministarstvo pravde mora razmotriti sadržaj novih standardnih ugovornih klauzula prema GDPR-u za prenos podataka od rukovaooca ili obrađivača u EU/EEA rukovaoocima ili obrađivačima sa sedištem izvan EU/EEA koje je Evropska komisija izdala 4. juna 2021. godine.

Neophodno je intenzivirati aktivnosti na donošenju smernica od strane Poverenika kako bi se olakšala primena i tumačenje Zakona.

Do zatvaranja ovog izdanja Bele knjige, Poverenik još nije iskoristio ovlašćenje da propiše uslove za izdavanje dozvola sertifikacionim telima. Osim toga, nejasnoće u članu 60. novog Zakona u pogledu akreditacije pravnog lica koje vrši nadzor nad primenom kodeksa postupanja i nadležnosti Poverenika onemogućavaju nadzor nad primenom kodeksa ponašanja.

Savet očekuje da se Vlada Republike Srbije, izjasni o Odluci Evropske Komisije EU-SAD o adekvatnosti okvira privatnosti podataka od 10.07.2023. (engl. US-EU Adequacy decision for the EU-US Data Privacy Framework) i njenom uticaju na kompanije koje posluju u Srbiji i izvrši izmene u pogledu Odluke o Listi država, dela njihovih teritorija ili jednog ili više sektora određenih delatnosti u tim državama i međunarodnim organizacijama u kojima se smatra da je obezbeđen primenjeni nivo zaštite podataka.

PREPORUKE SAVETA

- Omogućiti Povereniku bolje uslove rada, opremu i osoblje kako bi se osigurala efikasna primena novog Zakona.
- Izvršiti usklađivanje svih zakona sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.
- Doneti/izmeniti zakone koji uređuju posebne oblike obrade podataka o ličnosti, poput video nadzora, obrade podataka o ličnosti zaposlenih i obrade u svrhu naučnih i istorijskih istraživanja i u statističke svrhe.
- Izmenama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti potrebno je: 1) predvideti priznavanje važenja obavezujućih poslovnih pravila koje su odobrene od strane tela nadležnih za zaštitu podataka o ličnosti u EU; 2) priznavanje važenja Ugovora o obradi podataka o ličnosti koje rukovalac zaključi sa obrađivačem iz inostranstva uz upotrebu standardnih ugovornih klauzula koje je objavila Evropska komisija i 3) priznavanje važenja Ugovora o obradi podataka o ličnosti koji je zaključen u svemu u skladu sa GDPR-om. Na taj način bi pružio isti stepen zaštite i ne bi bilo negativnih posledica na zaštitu podataka o ličnosti građana Republike Srbije, imajući u vidu da bi rukovalac i dalje bio odgovoran prema domaćem Zakonu.
- Izmeniti član 65, stav 2, tačka 2 novog Zakona u skladu sa članom 46, stav 2, tačka c GDPR-a, presudom Evropskog suda (predmet C-311/18) i novim standardnim ugovornim klauzulama prema GDPR-u za prenos podataka od rukovalaca ili obrađivača u EU/EEA ka rukovaocima ili obrađivačima sa sedištem izvan EU/EEA koje je izdala Evropska komisija 4. juna 2021. godine, predviđajući mogućnost prenosa podataka o ličnosti od rukovaoca ka rukovaocu i rukovaoca ka obrađivaču, kao i od obrađivača ka podobrađivaču, registrovanim u trećim zemljama bez ovlašćenja Poverenika i na unutrašnjem tržištu na osnovu standardnih ugovornih klauzula koje je izradio Poverenik i na osnovu najbolje evropske prakse.
- Izmeniti član 77 novog Zakona i predvideti obavezu Poverenika da izradi standardne ugovorne klauzule za prenos podataka o ličnosti između zajedničkih rukovalaca, obrađivača i rukovaoca, kao i obrađivača i podobrađivača primenjujući najbolju evropsku praksu.
- Aktivnije donošenje smernica od strane Poverenika kako bi se olakšala primena i tumačenje Zakona uzimajući u obzir praksu Suda pravde Evropske unije, nadležnih organa za zaštitu podataka Evropske unije i smernice Evropskog odbora za zaštitu podataka.
- Doneti smernice o primeni članova 41 i 50 novog Zakona.
- Doneti smernice o primeni člana 53 Zakona (u kojim slučajevima postoji visok rizik po prava i slobode fizičkih lica).
- Izmeniti Odluku o Listi država, deo njihovih teritorija ili jednog ili više sektora određenih delatnosti u tim državama i međunarodnim organizacijama u kojima se smatra da je obezbeđen primereni nivo zaštite podataka o ličnosti-izmena formulacije „Sjedinjene Države (ograničeno na Privacy Shield)“ i ukazati na primenu Trans-Atlantic Data Privacy Framework.
- Doneti uslove za izdavanje dozvola sertifikacionim telima od strane Poverenika.
- Otkloniti nejasnoće iz člana 60 novog Zakona u pogledu nadležnosti nadležnih organa za akreditaciju pravnih lica koja nadgledaju sprovođenje kodeksa.

- Aktivno učestvovanje Poverenika u međunarodnoj saradnji i razmeni informacija sa nadležnim organima za zaštitu podataka u Evropskoj uniji. Ovo bi omogućilo Srbiji da se pridržava najboljih praksi i aktuelnih standarda u pogledu zaštite podataka, što je važno za kompanije koji posluju prekogranično.
- Usvojiti Predlog strategije zaštite podataka o ličnosti za period 2023-2030. i prateći akcioni plan.